

በጡረታ አበል አወሳሰን ላይ ትኩረት ሊያገኙ የሚገባቸው ነጥቦች

በኮንትራት የተፈጸመ አገልግሎት በጡረታ አበል አወሳሰን ላይ ትኩረት ሊያገኙ የሚገባቸው ጉዳዮች መካከል የሚከተሉት እንደሚገኙበት በመንግስት ሠራተኞች ማህበራዊ ዋስትና ፈንድ አስተዳደር የጡረታ አበል መወሰኛ ቡድን መሪ የሆኑት አቶ ሸዋንግዛው ታየወርቅ ይናገራሉ።

በኮንትራት የተፈጸመ አገልግሎት ትኩረት ሊያገኙ የሚገባቸው ነጥቦች

- ሠራተኛው የፈጸመው አገልግሎት የመንግስት ሠራተኞች የጡረታ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ወይም ከዚያ በኋላ መሆን አለመሆኑን ማረጋገጥ፤ በ2007 አዋጁ ከወጣ በኋላ ለተፈጸመ አገልግሎት በኮንትራት መዋጮ ተተምኖ ገቢ ማድረግ ሳይሆን እንደ ቋሚ ሠራተኛ በየወሩ መቆረጥ አለበት።
- የሠራተኛው ዕድሜ የተጠቀሰው አዋጅ ከመውጣቱ በፊት 60 ዓመት ያልሞላው መሆኑን ማረጋገጥ፤ 60 ዓመት የሞላው ከሆነ ወደኋላ ያለውን የኮንትራት አገልግሎት መዋጮ ገቢ አድርጎ ጡረታ መውጣት አያስችለውም።
- የኮንትራት አገልግሎቱ የተጠናቀቀበትን ጊዜ የሚገልጽ ወይም ቋሚ የተደረገበትን ደብዳቤ ማቅረብ፤
- በኮንትራት አገልግሎት ወቅት በየጊዜው የተደረገው የደመወዝ ለውጥ ማስረጃዎችን ማያያዝ፤
- የኮንትራት ጊዜውን መነሻና መድረሻ የሚገልጽ ደብዳቤ (ውል) መያዝ፤ በየጊዜው የታደሰ ሊሆን ይገባል።

እነዚህ ባልተሟሉበት ሁኔታ አገልግሎት መጠየቅ ድካም ስለሚሆን ተቋማትም ሆኑ ግለሰቦች ማስረጃዎቻቸውን ከጅምሩ በአግባቡ ሰንዶ መያዝ አስፈላጊ ነው።

የአገልግሎት ዘመንና የጡረታ መውጫ ጊዜ ላይ የሚስተዋሉ የማስረጃ ክፍተቶች

የአገልግሎት ዘመን የሚቆጠረው ሠራተኛው በመንግስት ሠራተኝነት ከተቀጠረበት ዕለት አነስቶ ሲሆን፤ ሠራተኛው የሙከራ ጊዜውን ጨርሶ ቋሚ በሚሆንበት ጊዜ የሚሰጠው የቅጥር ደብዳቤ "ከዚህን ጊዜ ጀምሮ በሙከራ ቅጥር የቆዩ መሆኑ ይታወሳል" ብሎ ካስቀመጠ ታሳቢ ስለተደረገ የሙከራ ጊዜው ይያዛል፤ በተቃራኒው ግን ካልተጠቀሰ ወደኋላ ያለው የሙከራ ጊዜ ማስረጃ መቅረብ አለበት።

ሌላው ወደመንግስት ይዞታነት በተዘዋወረ ድርጅት ውስጥ የሚሰሩ የመንግስት ሠራተኛ የሚፈለገውን የጡረታ መዋጮ ሊሸፍን የሚችል ተቀማጭ (ፕሮቪደንት ፈንድ) ያለው ከሆነ መዋጮ መክፈል ከጀመረበት ጊዜ ጀምሮ አገልግሎት ይያዝለታል። ነገር ግን ከግል ድርጅት ወደመንግስት መስሪያ ቤት ስለገባ ብቻ አገልግሎቱ መያዝ አለበት የሚል ጥያቄ ይቀርባል። ቢሆንም ፕሮቪደንት ፈንድ ካለውና ወደመንግስት ይዞታነት ከተዘዋወረ ፈንዱን በወቅቱ ወደመንግስት ገቢ ካደረገ አገልግሎቱ ይያዝለታል።

የአገልግሎት ዘመን የሚቆጠረው በሙሉ አመት፣ በወራትና በቀናት ታስቦ በመሆኑ ማንኛውም የመንግስት ሠራተኛ ትክክለኛ የቅጥር መነሻና መድረሻ ማስረጃዎች ከአሠሪ መ/ቤቱ ሲጻፍለት አገልግሎቱ በዓመት፣ በወራትና በቀን በትክክል መቀመጣቸውን ማረጋገጥ ይገባል።

ሌላው በግል ድርጅት እያገለገለ ቆይቶ ወደመንግስት መስሪያ ቤት ገብቶ ጡረታ ቢወጣ በግል ድርጅት ያገለገለው ከመንግስቱ ጋር ተዳምሮ ይያዝላታል። ነገር ግን ተገልጋዮች መገንዘብ ያለባቸው በግል ድርጅት ያገለገሉት በግል ብቻ፣ በመንግስት መ/ቤት ያገለገሉት ደግሞ በአስተዳደራችን ብቻ የሚያዝ ሳይሆን ማስረጃዎቹ አንድ ላይ ቀርበውና ተዳምረው የጡረታ አበሉ ይወሰናል።

ለማንኛውም የመንግስት ሠራተኛ አገልግሎቱ ከጡረታ መውጫ ጊዜ በኋላ ተራዝሞ በስራ ላይ እንዲቆይ የተደረገበት ጊዜ ታሳቢ ይሆናል። ይህ ግን የጡረታ መውጫ ጊዜ በመድረሱ ከሶስት ወር በፊት ሊታወቅ ይገባል ያ ካልሆነ ግን ታሳቢ አይደረግም። ይህ በጣም ክፍተት ያለበት የማስረጃ አቀራረብ ሂደት ነው።

ለትምህርት ወይም በሌላ ምክንያት ስራ ላይ ባይሆንም ደመወዝ እየተከፈለው ጡረታ የተቆረጠበት የአገልግሎት ዘመን ካለ ይያዛል፤ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ ወደ ትምህርት ሄዶ፣ በዚህ ጊዜ ደግሞ ወደስራ ተመልሷል፤ የሚል ማስረጃ መቅረብ ግን ይኖርበታል።

የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላት የጡረታ አበል አወሳሰን

የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላት አምስት ዓመት አገልግለው ከኃላፊነት ቢነሱ እንደሌላው የመንግስት ሠራተኛ 25 ወይም አስር ዓመት አገልግሎት ሳይጠብቁ አምስት አመቱ ታስቦ በመመሪያው መሰረት ተጠቃሚ ይሆናሉ። አባሉ ወይንም ደግሞ የመንግስት ተጿሚ ከኃላፊነት ሲነሳ እድሜው 50 ዓመት ከሆነ የአገልግሎት የጡረታ አበል ይከፈለዋል። አገልግሎቱ ከአምስት አመት በታች ከሆነ ዳረጎት ይወስዳል።

የጤና ጉድለት የጡረታ አበል፣ ዳረጎት፣የጉዳት የጡረታ አበልና ዳረጎት ሲወሰን የሚታዩ ክፍተቶች

- ቢያንስ አስር ዓመት ያገለገለ የመንግስት ሠራተኛ በጤና ጉድለት ምክንያት ደመወዝ የሚያስገኝ ማንኛውንም ስራ መስራት ካልቻለና ከስራ ከተሰናበተ እንዲሁም የህክምና ዶክተሮች ለማንኛውም ስራ ብቁ አይደለም ሲሉ ማስረጃ ከሰጡት የጤና ጉድለት የጡረታ አበል ያገኛል።
- የጉዳት የጡረታ አበልም በተመሳሳይ በቀጥታ ከስራው ጋር ተያያዥነት ያለው ጉዳት ወይም በሽታ እንዳጋጠመና የጉዳት መጠኑን የሚገልጽ ማስረጃ መቅረብ አለበት፤ ይህ ሳይቀርብ ዘለቂታዊ የጡረታ አበል ወይም ዳረጎት ይገባኛል ብሎ መጠየቅ አላስፈላጊ እንግልት ውስጥ ያስገባል።

የተተኪዎች የጡረታ አበል ለመወሰን የሚቀርብ የማስረጃ ክፍተት

ባል ወይም ሚስት፣ ከ 18 ዓመት በታች የሆኑ ልጆች፣ እድሜያቸው ከ21 ዓመት በታች የሆኑ አካል ጉዳተኛ ልጆች፣ እንዲሁም እናትና አባትን ታሳቢ ያደርጋል። ለእናትና ለአባት በሚች ድጋፍ ይደረግላቸው እንደነበርና የወር ገቢያቸው ከ 1ሺ ብር በታች መሆኑን የሚገልጽ ማስረጃ ማቅረብ አለባቸው። ነገር ግን አሰሪ መስሪያ ቤቶች ቀድመው ስለማያዘጋጁ አሰራር ላይ መጓተት ይፈጥራል። ለተተኪዎች የሚወሰነው የጡረታ አበል ለሚች ወላጆች 15 በመቶ ሲሆን፣ ምንም ዓይነት ወራሽ የሌለው ከሆነ ክፍያው 20 በመቶ የሚሆንበት አግባብ አለ።

በጠቅላላው የጡረታ አበል በፍርድ ቤት ለቀለብ ተቆራጭ፣ ለጤና መድሃኒት ካልተያዘ በቀር ለመንግስት ገቢ የሚሆን ቀረጥ ለመክፈልና ለዕዳ መያዣ ሊሆን አይችልም። ግለሰቡ ኮምፒውተር ወይም ሌሎች ንብረቶችን አላስረከበም በሚል ማስረጃዎቹን አደራጅቼ አልክም ማለት አይቻልም። አስተዳደሩ ማስረጃ እንዲላክለት እንኳን ደብዳቤ ጽፎ በሚጠይቅበት ጊዜ እንደዚህ አይነት መልሶችን መስጠት ተገቢ አለመሆኑን ግንዛቤ ሊወሰድ ይገባል።

ሌላው አስተዳደሩ ውሳኔ የሚሰጠው ቀድሞ በተደራጀው መረጃ፣ ከአሰሪው በሚተላለፉ ማስረጃዎች እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ ከሠራተኛው የሚያገኘውን ማስረጃ በማቀናጀት ሲሆን፣ በአሰሪው መስሪያ ቤት፣ በአስተዳደሩ፣ በግለሰቡ እጅ፣ በሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን የሚገኙ ማስረጃዎች ልዩነት ካላቸው ውሳኔ የመስጠት ሃላፊነቱ የአስተዳደሩ ይሆናል።

አዲስ ዘመን፣ የካቲት 7/2014